

Załącznik do umowy z dnia 01. grudnia 2024 r.
w sprawie warunków organizacyjno-finansowych
działalności Białostockiego Ośrodka Kultury

dr Martyna Faustyna Zaniewska
(imię i nazwisko dyrektora)

PROGRAM DZIAŁANIA
BIAŁOSTOCKIEGO OŚRODKA KULTURY
(nazwa instytucji kultury)

NA OKRES: STYCZEŃ 2025 – GRUDZIEŃ 2029

Akceptacja Prezydenta Miasta:

PREZYDENT MIASTA

dr hab. Tadeusz Truskolaski

Białystok, 01. grudnia 2024 r.

3. Program działania Białostockiego Ośrodka Kultury

Przedmiotem działalności statutowej Białostockiego Ośrodka Kultury jest organizowanie i prowadzenie działalności kulturalnej w zakresie upowszechniania kultury; popularyzowanie postaci i dzieła Ludwika Zamenhofs, a także upowszechnianie dorobku kulturowego i historycznego związanego z wielokulturowością miasta, idei tolerancji oraz budowanie płaszczyzny dialogu kulturowego. Program działania Białostockiego Ośrodka Kultury na okres najbliższych pięciu lat, ale także w dalszej perspektywie czasowej, powinien uwzględniać cele strategiczne z obszaru kultury wynikające z dokumentów strategicznych Miasta Białegostoku.

Na etapie prac diagnostycznych poprzedzających powstanie „Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku do 2030 roku” zostały sformułowane scenariusze rozwoju stolicy województwa podlaskiego. Zgodnie z tym najbardziej pożądaną wizją będzie Białystok w 2030 r. kojarzący się m.in. z kulturą wyższą, z imprezami o randze krajowej i międzynarodowej. Jednym z celów strategicznych miasta jest osiągnięcie wysokiego poziomu kapitału ludzkiego i społecznego. Działania w tym zakresie zawarte zostały w celu operacyjnym zatytułowanym „Otwarcie mieszkańców”. Do 2030 roku miasto powinno zadbać o: promocję turystyki kulturowej, promocję kultury – edukację kulturalną oraz wspieranie oddolnych inicjatyw kulturalnych, a także o wspieranie lokalnych artystów i kadr kultury.

I) Główne cele, kierunki działania i rozwoju Białostockiego Ośrodka Kultury na lata 2025-2029;

Jako autorka rozprawy doktorskiej oraz książki o tożsamości naszego miasta, jestem przekonana, że kultura powinna stanowić jeden z głównych wyróżników Białegostoku. Białostocki Ośrodek Kultury powinien natomiast pełnić kluczową rolę w kształtowaniu i rozwoju kultury w naszym mieście. Mam nadzieję, że będę mogła przyczynić się do tego, aby za pięć lat BOK był nowoczesną instytucją kultury popularyzującą idee wielokulturowości, dialogu i myśli Ludwika Zamenhofs, a także prowadzącą aktywną działalność impresaryjną/koncertową, kinową oraz upowszechniającą kulturę współczesną.

Chciałabym, aby w ciągu najbliższych pięciu lat Białostocki Ośrodek Kultury mógł rozwinąć się w następujących obszarach:

1. Rozwój kluczowych wydarzeń

Zamierzam wykorzystać okres najbliższych pięciu lat na rozwój merytoryczny oraz budowę marek/promocję kluczowych imprez, które powinny stać się wyróżnikami naszego miasta i przyczyniać się do budowy jego pozytywnego wizerunku. Ostateczny wybór wydarzeń zostanie uzgodniony z Zespołem oraz Organizatorem.

W mojej opinii należy skupić się na wyborze imprez z różnych obszarów tematycznych, dlatego proponowałabym:

- a) **Wschód Kultury/Inny Wymiar** jako jedno z największych wydarzeń kultury oraz impreza promująca Białystok;
- b) **Dni Miasta Białegostoku** jako święto miasta, z okazji imienin Hetmana Jana Klemensa Branickiego;

WPL

- c) **Międzynarodowy Festiwal Filmów Krótkometrażowych ŻUBROFFKA** - święto filmów krótkometrażowych, międzynarodowy festiwal, który w 2026 roku będzie świętował swoje 20-lecie.

Chciałabym wykorzystać najbliższe pięć lat na rozwój artystyczny tych wydarzeń oraz ich promocję, także poza Białymstokiem - jako wizytówek kulturalnych naszego miasta. Budowa marek tych wydarzeń zostanie omówiona w dalszej części dokumentu.

2. Rozwój i promocja działalności Centrum im. Ludwika Zamenhofs

Kluczowym celem na najbliższe lata będzie rozwijanie i upowszechnianie działalności Centrum im. Ludwika Zamenhofs, aby stało się ono miejscem słynnym nie tylko w Polsce, ale i na świecie. Podstawowe zadanie to zaś stworzenie nowej wystawy stałej. Chciałabym, aby wzrosła rola i znaczenie Centrum w procesie budowania świadomości mieszkańców oraz ich tożsamości. Ponadto, komórka ta powinna stać się miejscem spotkań oraz wymiany myśli i idei, zwłaszcza w kontekście współczesnych wyzwań i konfliktów. W tym celu niezbędna będzie jeszcze ściślejsza współpraca ze środowiskiem lokalnych esperantystów, ale także organizacji krajowych i światowych.

3. Zarządzanie zespołem

Wierzę, że kluczem do sukcesu każdej instytucji są ludzie. Z jednej strony odbiorcy, widzowie - dla których tworzymy kulturę - a z drugiej strony przede wszystkim osoby pracujące w danej instytucji. Chciałabym stworzyć w Białostockim Ośrodku Kultury atmosferę sprzyjającą kreatywności i współpracy, wydobywając pełen potencjał zespołu. Razem możemy sprawić, że Ośrodek stanie się prawdziwą wizytówką naszego miasta, miejscem tętniącym życiem i inspirującym dla wszystkich mieszkańców.

Jako wieloletni pracownik sektora kultury doskonale znam problemy i bolączki naszego środowiska, wiem z jakimi trudnościami musimy się borykać. Zdaję sobie sprawę z tego, że sektor kultury w Polsce wciąż jest niedofinansowany. Ciągłym problemem są niewystarczająco wysokie zarobki w sektorze kultury, w związku z powyższym, warto starając się o odpowiednie wynagradzanie pracowników, zadbać także o inne warunki ich pracy. Chciałabym zatroszczyć się o odpowiednie rozłożenie pracy, tak aby zapobiec nadmiernemu obciążeniu obowiązkami, a w konsekwencji wypaleniu zawodowemu. Będę także dążyła do stworzenia systemu szkoleń, które są niezbędne do rozwoju zawodowego kadr kultury.

4. Komunikacja i marketing

W przypadku współcześnie funkcjonujących instytucji kultury, szczególnie tych które organizują ogromną liczbę różnorodnych wydarzeń, istotną kwestią jest odpowiednia komunikacja z odbiorcami: stałymi lub okazjonalnymi uczestnikami imprez, ale także nie-odbiorcami, którzy z różnych powodów nie korzystają z oferty instytucji.

MTZ

Różnorodna działalność, funkcjonowanie wewnątrz struktury BOK-u Centrum im. Ludwika Zamenhofs, liczne profile w mediach społecznościowych nie sprzyjają możliwości budowy wspólnej marki. Mam jednak nadzieję, że wraz z pracownikami instytucji uda nam się wypracować takie formy marketingu, które przyczynią się do usprawnienia komunikacji z odbiorcami i pomogą nam dotrzeć także do nowych osób.

Chciałabym, abyśmy wspólnie wypracowali strategię marketingu, dzięki której uda nam się określić „bid idea” i kroki milowe na najbliższe pięć lat. Jestem przekonana, że pomogą nam one dotrzeć do odbiorców i zadbać o odpowiednią frekwencję w trakcie organizowanych wydarzeń. Mam nadzieję, że wspólnie usystematyzujemy kanały komunikacji, odświeżymy wizerunek graficzny instytucji i wypracujemy atrakcyjne formy promocji organizowanych wydarzeń.

5. Budowa marki instytucji

W 2025 roku Białostocki Ośrodek Kultury będzie świętował jubileusz 50-lecia istnienia. I chociaż do tej pory instytucja ta nie celebrowała rocznicy swojego powstania, warto wykorzystać ten moment na przypomnienie dorobku placówki na przestrzeni lat przy okazji specjalnego wydarzenia jubileuszowego. Należałoby także zadbać o odświeżenie wizerunku i przypomnienie białostoczanom, że instytucja ta jest „tuż oBOK”.

Białostocki Ośrodek Kultury powinien odgrywać jedną z kluczowych ról w zakresie kształtowania kultury w naszym mieście. Co wydaje się istotne i wynikało z przyjętego przez Miasto „Programu Polityki Kulturalnej Miasta Białostok na lata 2018-2022 plus” nie tylko w centrum, ale także na osiedlach. BOK jako popularyzator kultury powinien być także miejscem dla wschodzących gwiazd białostockiej sceny muzycznej i filmowej.

To Białostocki Ośrodek Kultury - poprzez działalność Centrum im. Ludwika Zamenhofs - powinien pełnić kluczową funkcję w procesie rozwoju edukacji kulturowej w naszym mieście. Budowa marki instytucji powinna być procesem realizowanym w oparciu o podejmowane inicjatywy i organizowane zadania. Oferta BOK-u powinna trafiać już do najmłodszych widzów - od przedszkoli, poprzez uczniów szkół podstawowych, aż do licealistów, studentów. Tylko w ten sposób będziemy mogli wychowywać przyszłych, aktywnych odbiorców białostockiej kultury.

II) program działalności statutowej na lata 2025-2029 uwzględniającej: organizację imprez i projektów kulturalnych (festiwali, koncertów, wystaw) oraz pozostałe działania i projekty kulturalne; działalność kinową; działalność edukacyjną, upowszechnieniową i popularyzacyjną (w tym popularyzowanie idei i postaci Ludwika Zamenhofs i języka esperanto); współpracę z instytucjami/ngo/innymi podmiotami z zakresu działań kulturalnych;

Program działalności Białostockiego Ośrodka Kultury powinien opierać się o dotychczasowe wydarzenia. Istotnym zadaniem na najbliższe lata będzie wybór wydarzeń kluczowych oraz wzmocnienie roli i znaczenia Centrum im. Ludwika Zamenhofs. Szczegółowy program działania na najbliższe lata będzie przedkładany

co roku, na etapie planowania budżetu. Docelowe, ogólne kierunki działania instytucji powinny jednak zostać wypracowane w ramach przyszłej strategii rozwoju Białostockiego Ośrodka Kultury.

1. Działalność bieżąca Białostockiego Ośrodka Kultury:

Wydarzenia organizowane przez Białostocki Ośrodek Kultury powinny zostać poddane merytorycznej oraz finansowej analizie, tak aby stworzyć plan działania optymalny do posiadanego budżetu oraz zasobów kadrowych oraz rzeczowych.

Działalność instytucji powinna uwzględniać zrealizowane dotychczas projekty takie, jak: wystawy, koncerty, festiwale, uroczystości rocznicowe, w tym: Festiwal Kultur i Podróży Ciekawi Świata, „Jazz na BOK-u”, Katedralne Koncerty Organowe, miejski Sylwester.

W ciągu najbliższych pięciu lat należałoby zintensyfikować działalność impresaryjną instytucji i zwiększyć liczbę wydarzeń, które pozwolą na zaproszenie do Białegostoku znanych i cenionych artystów. Pamiętając o tym, że sztuka ma różnych odbiorców, przyszłe działania impresaryjne powinny być zróżnicowane, tak aby dotrzeć do jak największej liczby odbiorców, w różnym wieku, co ma szansę przełożyć się na zwiększenie frekwencji i dodatkowe wpływy do budżetu instytucji.

Warto przy tym zadbać także o promocję lokalnej sceny muzycznej. Przywołując dobre tradycje „Białostockiej wiosny muzycznej”, warto zastanowić się nad możliwością otwarcia na lokalnych muzyków i zapewnienie im przestrzeni do prezentacji swojej twórczości, a także wsparcia promocyjnego. Naturalnym miejscem do takich prezentacji powinna być Kawiarnia Fama. To właśnie w tym miejscu powinny dalej odbywać się mniejsze koncerty artystów lokalnych, krajowych i zagranicznych.

Kontynuując bogate tradycje bluesowe, Białostocki Ośrodek Kultury powinien wspierać budowaną na przestrzeni lat markę Białegostoku jako miasta bluesa, poprzez organizację atrakcyjnych wydarzeń promujących ten gatunek muzyczny, a więc: „Jesień z Bluesem”, „Zaduszki Bluesowe”, koncerty w ramach „Blues Fama”, czy współorganizację Polskiego Dnia Bluesa. Warto dodać, że w 2025 roku będziemy świętować jubileuszową 40. edycję najstarszego festiwalu bluesowego w Polsce, jakim jest wspomniana „Jesień z Bluesem”.

Dni Sztuki Współczesnej - organizowany od 1985 roku festiwal to jedna z czołowych imprez Białostockiego Ośrodka Kultury oraz najstarsze i największe tego typu wydarzenie w regionie. Trzon imprezy stanowią prezentacje teatralne, program obfituje także w muzykę, sztuki wizualne, kino niezależne, taniec i performans. Warto zastanowić się nad formalnym organizowaniem wydarzenia przez różne podmioty z Białostockim Ośrodkiem Kultury jako głównym koordynatorem.

Dni Sztuki Współczesnej mogą z powodzeniem przyczyniać się do rozwoju turystyki kulturalnej, a także budowy pozytywnego wizerunku Białegostoku, odrzucającego dotychczasowe stereotypy i negatywne skojarzenia. Należałoby także zastanowić się nad zasadnością organizowania oddzielnie kolejnego wydarzenia z obszaru sztuk współczesnych, jakim jest ciekawy i atrakcyjny programowo Art Week. Warto

przemyśleć połączenie tych inicjatyw, aby Dniom Sztuki Współczesnej nadać bardziej nowoczesnego charakteru i zachęcić do udziału w wydarzeniu jak najwięcej młodych odbiorców.

Działalność wystawiennicza BOK powinna być organizowana głównie w przestrzeni wyremontowanego foyer Kina Forum. Rozdrabnianie się i organizowanie wystaw także w przestrzeni Kawiarni Fama może powodować zbyt duże zaangażowanie pracowników w projekty mniej istotne i stratę czasu niezbędnego do organizacji wydarzeń kluczowych.

Aktywność związana z upowszechnianiem sztuki filmowej, w tym działalność kinowa Białostockiego Ośrodka Kultury realizowana jest na wysokim poziomie. Należy ją w pełni wspierać i pomagać w dalszym rozwoju. Kino Forum, należące do ogólnopolskiego Stowarzyszenia Kin Studyjnych, powinno nadal oferować widzom szeroki wybór filmów artystycznych. Warto, aby w przyszłości mogło odbywać się to w komfortowych warunkach.

Imprezy oraz wydarzenia związane z filmem powinny być kontynuowane i realizowane cyklicznie. Przywołany we wstępie Międzynarodowy Festiwal Filmów Krótkometrażowych ŻUBROFFKA powinien być organizowany jako jedno z najważniejszych wydarzeń promujących kulturę miasta. Tak, jak zakładał to wybór tego wydarzenia w ramach Programu Wydarzeń Kluczowych Programu Polityki Kulturalnej Miasta. Akcja Filmowe Podlasie Atakuje! jest również ciekawą i nietypową imprezą, która ma swoje stałe grono odbiorców. Warto ją wspierać jako jedną z najbardziej rozpoznawalnych akcji promujących kino niezależne. W kolejnych latach powinny być kontynuowane także inne filmowe propozycje m.in. Klasyka Kina, w miarę pozyskania dofinansowania z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego - Nowe Horyzonty Edukacji Filmowej, czy Podlaska Akademia Kultury. Istotne będzie także wsparcie dla takich inicjatyw jak: Dyskusyjny Klub Filmowy, DKF Seniora, czy Kino Przyjazne Sensorycznie oraz Psychoanalityczne Spotkania Filmowe. Te ostatnie inicjatywy przede wszystkim z uwagi na procesy zachodzące w społeczeństwie oraz problemy, z jakimi coraz częściej muszą zmagać się mieszkańcy. Z myślą o młodych odbiorcach i przyszłych uczestnikach życia kulturalnego należy niezmiennie planować filmowe poranki dla szkół oraz poranki filmowe dla rodzin w weekendy.

Markowym przedsięwzięciem BOK-u jest także Festiwalu Kultury Niezależnej ¿UNDERGROUND/INDEPENDENT?. Z pewnością należy kontynuować i rozwijać tradycję organizowania wydarzenia, które pozwala prezentować sztukę inną, niż ta ogólnodostępna w środkach masowego przekazu.

Ważnym aspektem funkcjonowania Białostockiego Ośrodka Kultury powinna być działalność edukacyjna, wspomniana już przy okazji zagadnienia budowy marki instytucji. Ten cel powinien być głównym zadaniem Centrum im. Ludwika Zamenhofa.

Białostocki Ośrodek Kultury to instytucja, która z racji lokalizacji obiektów działa głównie na terenie centrum miasta. Ponieważ jako ludzie kultury od wielu lat zdajemy sobie sprawę z braku dostępu do kultury na białostockich osiedlach, warto przemyśleć czy tego typu inicjatywy kulturalne - poza obszarem centrum, nie mogłyby być realizowane właśnie przy współudziale BOK-u lub na zasadach regrantingowych. Małe, miękkie projekty kulturalne pod szyldem BOK-u mogą stać się okazją

do zainteresowania kulturą oraz ofertą instytucji tzw. nie-odbiorców, ale także mogą być zaczątkiem przyszłego myślenia o rozwoju infrastruktury kulturalnej właśnie na białostockich osiedlach.

W ciągu najbliższych pięciu lat należy zintensyfikować współpracę z podmiotami z obszaru kultury, w tym z innymi instytucjami, takimi jak m.in: Białostocki Teatr Lalek, Dom Kultury Śródmieście, czy Galeria Arsenał, ale także ze stowarzyszeniami oraz indywidualnymi artystami, w szczególności ze Stypendystami Prezydenta Miasta Białegostoku. Przestrzenie Białostockiego Ośrodka Kultury powinny być naturalnym miejscem do prezentacji projektów artystycznych stypendystów.

Chciałabym także nawiązać ściślejszą współpracę z ośrodkami akademickimi. W szczególności będzie mi zależało na zintensyfikowaniu działań z Wydziałem Studiów Kulturowych Uniwersytetu w Białymstoku w zakresie popularyzacji działań BOK wśród studentów tego Wydziału. Ponieważ mam pełną świadomość, jak ważna w działalności instytucji jest samorefleksja oraz weryfikacja podejmowanych działań, chciałabym wykorzystać potencjał studentów Wydziału Socjologii Uniwersytetu w Białymstoku i wraz z pracownikami Wydziału współpracować odnośnie do badań oraz ewaluacji zadań Białostockiego Ośrodka Kultury.

Powyższe propozycje wynikają z obserwacji działalności Białostockiego Ośrodka Kultury z zewnątrz. Wszelkie decyzje w tym zakresie zostaną podjęte po zasięgnięciu opinii zespołu i wspólnym wypracowaniu szczegółowych, rocznych planów działania.

2. Kluczowe wydarzenia

Kluczowe zadanie na najbliższe pięć lat to rozwój marek 2-3 dotychczas organizowanych przez Białostocki Ośrodek Kultury wydarzeń. Ponieważ instytucja prowadzi działalność w różnorodnych obszarach, warto aby wybrane inicjatywy także odnosiły się do różnych dziedzin sztuki.

a) Wschód Kultury/Inny Wymiar

Wydarzenie to istnieje od 2007 roku, jednak pierwotnie miało ono na celu promocję wielokulturowości i co roku odbywało się wokół określonego tematu. W kolejnych latach festiwal zaistniał w nowej odsłonie, w ramach projektu łączącego we współpracy kulturalnej trzy miasta wschodniej Polski (Białystok, Lublin i Rzeszów) z krajami Partnerstwa Wschodniego. Wydarzenie jest współfinansowane przez Narodowe Centrum Kultury i z pewnością, dopóki będzie wola NCK, będzie organizowane w Białymstoku.

W kolejnych latach warto jednak zweryfikować dotychczasowy program artystyczny i zastanowić się nad zwróceniem większej uwagi na lokalne konteksty kulturowe. Tak, aby wydarzenie było nie tylko imprezą „narzuconą z zewnątrz”, ale okazją do większej promocji lokalnej kultury i lokalnych artystów.

Być może należałoby wrócić do organizacji wydarzenia z tematem wiodącym, tak jak to było w pierwszych latach istnienia „Innego Wymiaru”. Kluczową kwestią będzie także zadbanie o większą promocję samej imprezy, jak i Białegostoku.

„Wschód Kultury/Inny Wymiar” może stać się także wydarzeniem promującym Białystok na arenie międzynarodowej. To świetna okazja do zapraszania do budowania programu artystów z miast partnerskich Białegostoku. Wydarzenie to mogłoby przyczynić się do umocnienia współpracy międzynarodowej naszego miasta.

b) Dni Miasta Białegostoku - Imieniny Hetmana - święto Białegostoku

Dni Miasta Białegostoku to jedno z największych, otwartych i bezpłatnych wydarzeń organizowanych przez Białostocki Ośrodek Kultury. Na przestrzeni lat toczyła się dyskusja na temat kształtu, jaki powinno przybrać to wydarzenie. Uważam, że zarówno Białystok - jako stolica województwa oraz największe miasto w regionie, jak i sam Białostocki Ośrodek Kultury, zasługują na organizację wydarzenia o większym potencjale artystycznym oraz wizerunkowym.

Dni miasta, gmin organizowane są na terenie całej Polski. Białostockie dni miasta powinny stać się prawdziwym świętem, odczuwanym w całej przestrzeni Białegostoku oraz wydarzeniem przyczyniającym się do budowy pozytywnego wizerunku miasta, jak „Winobranie” w Zielonej Górze, czy krakowskie „Wianki”.

Dni miasta mogłyby z powodzeniem funkcjonować jako święto miasta, z okazji imienin Hetmana Jana Klemensa Branickiego. Wydarzenia organizowane w tym czasie mogłyby w sposób naturalny nawiązywać do barokowego dziedzictwa miasta. Ważne, aby planowane wydarzenia łączyły pokolenia. Koniecznie należy pamiętać o ofercie dla młodzieży, osób dorosłych, ale także i dla najmłodszych.

Białostocki Ośrodek Kultury powinien być głównym organizatorem, ale warto zapraszać do powstania tego wydarzenia inne podmioty, zarówno instytucje, jak i organizacje pozarządowe, tak aby oprócz kluczowych koncertów na Rynku Kościuszki, uroczystości wręczenia Nagród Artystycznych Prezydenta Miasta Białegostoku, Honorowego Wyróżnienia Prezydenta Miasta Białegostoku „Urbi Meritus – Zasłużony Miastu”, w tych dniach w Białymstoku odbywały się różnorodne spotkania, odczyty, spacer, zjazdy białostoczan, śniadania u Hetmana, czy teatralne inscenizacje w wykonaniu białostockich aktorów. Święto to powinno być również okazją do nawiązania ściślejszej współpracy z Domem Kultury „Śródmieście”, który już posiada bogate doświadczenie w organizacji wydarzeń nawiązujących do barokowej historii miasta, np. „Barokowe Ogrody Sztuki”.

c) Międzynarodowy Festiwal Filmów Krótkometrażowych ŻUBROFFKA

Międzynarodowy Festiwal Filmów Krótkometrażowych ŻUBROFFKA to wyjątkowa wizytówka Białostockiego Ośrodka Kultury i wydarzenie doskonale popularyzujące sztukę filmową. Spośród wszystkich działań z tego obszaru kultury, właśnie to ma największy potencjał artystyczny oraz wizerunkowy.

ŻUBROFFKA powinna nadal budować kulturalny pomost między Wschodem i Zachodem, Północą i Południem, dzięki czemu w Białymstoku co roku może spotykać się twórcza energia z całego świata. Festiwal, który ewoluował z małej kameralnej imprezy do największego filmowego wydarzenia w północno-wschodniej Polsce, jest imprezą otwartą i bez granic, szanującą odmienność i różnorodność, jest miejscem

spotkań twórców otwartych, z poczuciem humoru oraz ceniących naturę i jej wytwory. Doskonale wpisuje się więc w idee wielokulturowości, tolerancji i różnorodności.

Warto także podkreślić, że ŻUBROFFKA to międzynarodowy festiwal z bogatą tradycją. To święto filmów krótkometrażowych w 2026 roku będzie świętowało swoje 20-lecie. Jubileusz ten powinien zostać odpowiednio nagłośniony i celebrowany.

3. Centrum im. Ludwika Zamenhofs

Kluczowym wyzwaniem na najbliższe lata będzie rozwijanie i upowszechnianie działalności Centrum im. Ludwika Zamenhofs. Chciałabym, aby wzrosła rola i znaczenie Centrum w procesie budowania świadomości mieszkańców oraz ich tożsamości. Miejsce to powinno stać się tętniącą życiem przestrzenią spotkań, wymiany myśli i idei Ludwika Zamenhofs, a także debat odnośnie do wyzwań współczesności, takich jak wojny, konflikty, współistnienia różnorodnych grup społecznych, narodowych czy etnicznych. Ten nieformalny oddział Białostockiego Ośrodka Kultury powinien stać się główną przestrzenią upowszechniającą wiedzę o przedwojennej historii i spuściznie naszego miasta. Dzisiaj, co nietrudno zauważyć, rolę tę przejęły inne instytucje oraz podmioty poza instytucjonalne.

Podstawowym zadaniem na najbliższy rok, maksymalnie dwa lata, będzie modernizacja aktualnej lub stworzenie nowej wystawy stałej „Białystok młodego Zamenhofs”. Centrum im. Ludwika Zamenhofs w 2025 roku będzie obchodzić piętnastą rocznicę powstania. To odpowiedni moment, aby zapewnić temu miejscu „nowe otwarcie”. Przy realizacji projektu istotna będzie współpraca z białostockim środowiskiem esperantystów: Białostockim Stowarzyszeniem Esperantystów oraz Fundacją im. Ludwika Zamenhofs.

Aby Centrum było miejscem przyjaznym dla mieszkańców warto niezmiennie zbierać ich wspomnienia, rodzinne historie przekazywane z pokolenia na pokolenie w postaci mówionej i rozwijać prężnie działającą Mediatekę. Warto także spisywać słowo mówione i wydawać tematyczne publikacje (także te odnoszące się do poszczególnych dzielnic) ze wspomnieniami białostoczan o mieście, którego dzisiaj już nie ma. Centrum im. Ludwika Zamenhofs poprzez kolekcjonowanie dawnych fotografii i pamiątek może stać się przestrzenią historii Białegostoku z perspektywy jednostkowych narracji - osobistych doświadczeń białostoczan.

Centrum im. Ludwika Zamenhofs powinno stać się przestrzenią atrakcyjnych warsztatów, spotkań i dyskusji. To naturalne miejsce do organizacji wydarzeń poświęconych wielokulturowości, językowi esperanto, historii miasta czy ideom Zamenhofs. Budynek przy ulicy Warszawskiej 19 powinien być miejscem aktywnego uczestnictwa odwiedzających i przestrzenią do swobodnej wymiany myśli i poglądów, zarówno pomiędzy mieszkańcami, jaki i wraz z gośćmi zaproszonymi z kraju oraz z zagranicy.

Kluczowym zadaniem Centrum im. Ludwika Zamenhofs powinna stać się szeroko pojęta edukacja kulturalna, w tym budowanie programu edukacji kulturowej miasta. Centrum, bardziej niż jakakolwiek inna instytucja w Białymstoku, jest predestynowane do tego, aby uczyć już najmłodszych białostoczan i pielęgnować w nich idee szacunku oraz sztuki współistnienia.

Przestrzenie Centrum im. Ludwika Zamenhofs powinny stać się otwarte dla lokalnych twórców i organizacji pozarządowych na zasadach określonych w ramach specjalnych uregulowań prawnych. Centrum powinno gościć stypendystów Prezydenta Miasta Białegostoku i dawać im możliwość prezentacji swoich dokonań twórczych. W szczególności tych, popularyzujących wielokulturowość oraz idee tolerancji i szacunku.

Szczegółowe plany, uwzględniające m.in: programy edukacyjne dla szkół, spacerów tematycznych, wydawnictwa, promowanie języka esperanto w praktyce, będą przedstawiane każdorazowo w planach rocznych, po ustaleniu z pracownikami merytorycznymi Centrum im. Ludwika Zamenhofs.

Dzięki takim działaniom Centrum rzeczywiście ma szansę stać się dynamicznym centrum kultury i dialogu, które łączy historię z teraźniejszością, angażuje różne grupy odbiorców i promuje wartości ważne dla społeczności lokalnej skupione wokół idei Ludwika Zamenhofs.

III) odniesienie do struktury organizacyjnej instytucji, wykorzystania obiektów, warunków finansowych instytucji oraz działań remontowych i inwestycyjnych.

Proponowane zmiany w zakresie merytorycznego funkcjonowania instytucji z pewnością będą wymagały modyfikacji struktury organizacyjnej. Niezbędna może okazać się korekta zakresów zadań i obowiązków poszczególnych komórek organizacyjnych lub stworzenie nowych.

Kluczową kwestią wydaje się wydzielenie w strukturze organizacyjnej - Centrum im. Ludwika Zamenhofs jako formalnego oddziału Białostockiego Ośrodka Kultury z konkretnymi zadaniami. Wierzę, że pomoże to usprawnić funkcjonowanie tej części BOK-u. Z pewnością istotne będzie stworzenie Działu Impresariatu - jednostki, która w pełni profesjonalny sposób będzie zajmowała się kompleksową organizacją wydarzeń w instytucji. Kolejna propozycja będzie dotyczyła stworzenia Działu Komunikacji i Marketingu, który będzie odpowiadał za dotarcie do nowych odbiorców oraz sprzedaż usług.

Rozwój instytucji oraz planowanie nowych działań oraz inicjatyw, wymaga uporządkowania roli osób zarządczych. Warto zastanowić się, czy zarządzanie instytucją nie byłoby sprawniejsze dzięki wprowadzeniu do struktury stanowiska Zastępcy Dyrektora. Biorąc pod uwagę różnorodny charakter działań realizowanych przez Białostocki Ośrodek Kultury, w tym konieczność ożywienia Centrum im. Ludwika Zamenhofs, niezbędne będzie usprawnienie procesu zarządczego. Realizacja większej liczby zadań i projektów wymaga koordynacji i nadzoru. Zastępca dyrektora może odciążyć Dyrektora, przejmując odpowiedzialność za niektóre obszary działań, co pozwoli skupić się na strategicznych decyzjach. Istotnym argumentem jest także potrzeba stabilności zarządzania w czasie nieobecności dyrektora, takich jak choroba czy urlop. Zastępca może przejąć wówczas obowiązki dyrektora, co gwarantuje ciągłość działania instytucji. Różnorodne działania: od edukacji kulturalnej, przez organizację wydarzeń, po współpracę międzynarodową wymagają sprawnego zarządzania różnymi obszarami, co jest trudne do osiągnięcia przy jednoosobowym zarządzaniu instytucją.

Wszelkie zmiany będą wymagały oczywiście modyfikacji statutu, regulaminu organizacyjnego oraz schematu, ale wcześniej zostaną szczegółowo omówione i przedyskutowane z pracownikami, w tym oczywiście z funkcjonującą w BOK inicjatywą pracowniczą.

Istotnym zadaniem inwestycyjnym na najbliższe lata będzie zaplanowanie i przeprowadzenie remontu sali Kina Forum. Budynek przy ul. Legionowej 5 na przestrzeni lat przeszedł gruntowną modernizację, konieczne jest więc zadbanie o główną salę. Zarówno widzowie kina, jak i słuchacze na koncertach powinni otrzymać możliwość odbioru sztuki w sposób komfortowy. W tym celu niezbędne będzie zaplanowanie w budżecie środków na dokumentację projektową, a następnie samą inwestycję.

Kolejnym ważnym zadaniem jest modernizacja i unowocześnienie wystawy stałej „Białystok młodego Zamenhofs”. Wystawa powstała w 2009 roku, przed Światowym Kongresem Esperanto w Białymstoku. Spełniała swoją rolę i zadanie w tamtym czasie. Dziś, biorąc pod uwagę rozwijającą się działalność innych ośrodków kultury, czy muzeów, warto zadbać o uatrakcyjnienie tej kluczowej oferty Centrum im. Ludwika Zamenhofs.

Analizie należałoby poddać zasadność remontu budynku Centrum. W tej chwili ginie on w przestrzeni miasta, przytłuczony rozbudowanym obiektem Białostockiego Centrum Onkologii. Wejście od tyłu budynku także nie służy ani dostępności, ani otwartości na mieszkańców. Warto zastanowić się, w uzgodnieniu z Miejskim Konserwatorem Zabytków, nad możliwością przebudowy budynku i ulokowania drzwi wejściowych od strony ulicy Warszawskiej. Mogłoby to zapewnić jednostce większą otwartość na potencjalnych odbiorców.

Wszystkie dotychczasowe działania oraz nowe inicjatywy wymagają oczywiście odpowiedniego finansowania. Znając realia samorządu oraz fakt, iż kultura nie zawsze może liczyć na pełne dofinansowanie, z uwagi na inne priorytetowe zadania Miasta, chciałabym poszukiwać alternatywnych źródeł finansowania działań. W tym celu konieczne będzie skupienie się na znalezieniu programów lub partnerów, z którymi będziemy mogli aplikować o środki zarówno krajowe, jak i zagraniczne.

Podsumowanie:

Pięcioletnia kadencja nowej osoby zarządzającej Białostockim Ośrodkiem Kultury to tak naprawdę krótki czas na wprowadzenie zaproponowanych działań oraz zmian w funkcjonowaniu instytucji. Mam jednak nadzieję, że jeśli nie uda się zrealizować wszystkich opisanych powyżej planów, to chociaż będzie to moment, aby rozpocząć nowe inicjatywy i nadać instytucji kierunek przyszłego działania. Tak, aby obok z powodzeniem prowadzonej dzisiaj działalności koncertowej, kinowej, upowszechniającej kulturę współczesną, BOK stał się także miejscem wymiany myśli i idei oraz refleksji nad współczesnymi wyzwaniami społecznymi, w duchu szacunku i zrozumienia, które przyświecały idei Ludwika Zamenhofs.

Martyna F. Zawierko

30.10.2024r.